

## Państwa bałtyckie zacieśniają współpracę wojskową z Wielką Brytanią

Piotr Szymański

Od aneksji Krymu wzrasta rola Wielkiej Brytanii w polityce bezpieczeństwa i obrony Litwy, Łotwy i Estonii. Wielka Brytania zwiększyła obecność wojskową w państwach bałtyckich, aktywnie uczestnicząc we wzmacnianiu wschodniej flanki NATO. Wymiar obrony zbiorowej uzupełniany jest intensyfikacją współpracy w zakresie rozwoju zdolności ekspedycyjnych. 30 listopada Litwa, Łotwa, Estonia, Holandia, Dania, Norwegia i Wielka Brytania podpisały porozumienie w sprawie utworzenia wspólnych sił ekspedycyjnych (Joint Expeditionary Force, JEF), których inicjatorem i państwem ramowym jest Wielka Brytania. Z perspektywy państw bałtyckich Wielka Brytania jest ważnym sojusznikiem, gdyż dysponuje potencjałem militarnym umożliwiającym skutecznie działania w przypadku sytuacji kryzysowej w regionie Morza Bałtyckiego – zdolnością projekcji siły (silna marynarka i lotnictwo) i odstraszaniem nuklearnym. Wielka Brytania przywiązuje dużą wagę do wiarygodności i funkcjonalności NATO, co ma znaczenie dla państw bałtyckich, dla których Sojusz stanowi gwarancję bezpieczeństwa.

### Brytyjczycy na wschodniej flance NATO

Wielka Brytania jest poważnie zaniepokojona ekspansywną polityką Rosji i rozbudową rosyjskiego potencjału wojskowego. Nowa strategia bezpieczeństwa Wielkiej Brytanii (listopad 2015) określa agresywną politykę Rosji jako zagrożenie dla porządku międzynarodowego i brytyjskich interesów. Konflikty międzypaństwowe znajdują się w niej na drugim miejscu wśród najważniejszych wyzwań dla bezpieczeństwa narodowego (za terroryzmem). Sprawia to, że państwa bałtyckie, których poczucie bezpieczeństwa uległo osłabieniu ze względu na aneksję Krymu, postrzegają Wielką Brytanię jako ważnego partnera w zakresie obrony zbiorowej. Wielka Brytania zapowiedziała dalszy udział we wzmacnianiu wschodniej flanki NATO, choć region Morza Bałtyckiego jest jednym z wielu kierunków brytyjskiego zaangażowania militarnego w świecie. W 2017 roku przejmie ona dowództwo natowskiej „szpicy” (VJTF) od Hiszpanii (resort obrony zadeklarował, że od 2016 roku Wielka Brytania zaangażuje 3 tys. żołnierzy do VJTF). Od października do grudnia br. w państwach bałtyckich odbyły się ćwiczenia sztabowo-dowódcze Arcade Fusion, w których testowano gotowość i zdolność do rozmieszczenia Sojuszniczego Korpusu Szybkiego Reagowania (ARRC), w którym Wielka Brytania pełni rolę państwa ramowego. Ćwiczenia były dużym przedsięwzięciem logistycznym – do państw bałtyckich przerzucono 1700 członków personelu wojskowego i cywilnego oraz kilkaset sztuk kontenerów i pojazdów. ARRC ma dowodzić lądowym komponentem VJTF w 2017 roku. Ponadto w

październiku br. Wielka Brytania zobowiązała się do niewielkiej stałej obecności wojskowej na terytorium państw bałtyckich i Polski (trzymiesięczne rotacje sił wielkości kompanii kolejno w każdym z państw), dołączając do USA i RFN. Dodatkowo Brytyjczycy zapowiedzieli ponowny udział w misji BAP w 2016 roku. W latach 2014–2015 myśliwce RAF uczestniczyły w BAP dwukrotnie. Wielka Brytania zwiększyła również zaangażowanie w ćwiczenia wojskowe w państwach bałtyckich (w 2014 roku ok. 800 żołnierzy, w 2015 ok. 1300).

### **Północny klub ekspedycyjny?**

Dla państw bałtyckich atrakcyjność JEF polega na możliwości zwiększenia interoperacyjności i intensyfikacji współpracy wojskowej z państwami, które są zaangażowane w zapewnianie ich bezpieczeństwa, np. poprzez udział w ćwiczeniach oraz sprzedaż uzbrojenia i sprzętu wojskowego (Holandia, Dania, Norwegia). Ponadto z perspektywy państw bałtyckich udział w operacjach *out-of-area* jest inwestycją w zwiększenie poziomu ich własnego bezpieczeństwa. Litwa, Łotwa i Estonia poprzez zaangażowanie w JEF demonstrują wolę udziału w przyszłych operacjach zagranicznych, ważną z punktu widzenia zachodnich partnerów. Jednak Wielka Brytania i państwa bałtyckie inaczej postrzegają zadania JEF. Dla Brytyjczyków mają one przede wszystkim ekspedycyjny charakter, podczas gdy Litwa, Łotwa i Estonia podkreślają możliwość wykorzystania JEF do obrony terytorium państw NATO. Państwa bałtyckie współpracowały już z Wielką Brytanią podczas misji zagranicznych w Iraku (litewski pluton jako część kontyngentu duńskiego w brytyjskim sektorze) i Afganistanie (estońska kompania podporządkowana Brytyjczykom w prowincji Helmand). Ponadto w 2013 roku kompanie z Litwy i Łotwy pełniły dyżur w brytyjskiej Grupie Bojowej UE (ponowny udział w drugiej połowie 2016 roku). JEF będą składać się z komponentów lądowego, morskiego i powietrznego o podwyższonym stopniu gotowości (łącznie do 10 tys. żołnierzy, osiągnięcie pełni zdolności operacyjnych jest planowane na 2018 rok). Największy wkład wniosą Wielka Brytania oraz Holandia. Zaangażowanie państw bałtyckich obejmie prawdopodobnie 3 kompanie wojsk lądowych (po jednej z każdego kraju). JEF znajdą się pod dowództwem brytyjskim i będą mogły zostać wykorzystane w operacjach ONZ, NATO i UE.

### **Współpraca na rzecz modernizacji sił zbrojnych**

Wielka Brytania jest również ważnym partnerem państw bałtyckich w dziedzinie dwustronnej współpracy militarnej. Uczestniczy ona w modernizacji sił zbrojnych państw bałtyckich – głównie w rozwoju zdolności do zwalczania min morskich oraz mechanizacji piechoty. Litwa i Estonia pozyskały wycofane ze służby w brytyjskiej marynarce niszczyciele min – Estonia kupiła 3 okręty typu Sandown (2006), a Litwa 2 okręty typu Hunt (2008). Natomiast Łotwa w 2014 roku kupiła od Wielkiej Brytanii 123 używane pojazdy opancerzone z rodziny CVR(T). Ponadto, w 2015 roku Wielka Brytania i państwa bałtyckie zainauguowały współpracę w obszarze przemysłu obronnego. W maju brytyjskie stowarzyszenie przedsiębiorstw sektora obronnego ADS Group podpisało porozumienie o współpracy z odpowiednikami w państwach bałtyckich. Umowa ma zwiększyć szanse eksportowe małych przedsiębiorstw z państw bałtyckich (oferujących m.in. łodzie patrolowe, amunicję, bezzałogowce i usługi z zakresu cyberbezpieczeństwa) poprzez umożliwienie im udziału w

targach zbrojowych organizowanych przez ADS.